

A close-up, high-contrast portrait of a middle-aged man with short, dark hair and a serious expression. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his skin and the intensity of his gaze. He is wearing a light-colored, possibly grey, t-shirt.

TIMO KANERVA

EPE

JOHNNY
Kniga

LEVYMOGULI

EPE

TIMO KANERVA

EPE
LEVYMOGULI

JOHNNY
Kniga

Copyright © Timo Kanerva & Kari Helenius 2021
Graafinen suunnittelu: Taitan / Maria Mitrunen
Kuvien tiedot kunkin kuvan yhteydessä.

Johnny Kniga Kustannus,
imprint of Werner Söderström Corporation
PL 1259, 00101 Helsinki

ISBN 978-951-0-46458-8
Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

Päävoitto elämän arpajaisissa 7

Elämän keikat 24

POKO REKORDS

Teddy & The Tigers 41

Eppu Normaali 49

Eput Epen silmin 66

Maailman ympäri Eppujen seurassa 78

Popeda 89

Maan suurin levykauppa 104

Yö 113

Ismo Alanko 127

J. Karjalainen 145

Kuinka media otettiin haltuun... 163

Juice Leskinen 177

Lyhyt johdatus rockbändin sielunelämään 180

Poko International 187

The 69 Eyes 211

Kanankakkaa maahan nakkaa... 219

Juliet Jonesin Sydän 224

Musiikki & Media 228

Nights of Iguana 235

Aknestik 241
Aina ei onni suosi 245
Maija Vilkkumaa 255
Petri Nygård 259
Mega Epe's 262
Musiikkikustantamisesta 272
Kun Poko myytiin... 284

URHEILUA JA PERHETTÄ

Urheiluhullu 295
Elämän valttikortit 313

Hakemisto 325

PÄÄVOITTO ELÄMÄN ARPAJAISSA

**”Minä synnyin vuonna 1950.
Musiikin ystävälle se on kuin voitaisi
päävoiton elämän arpajaisissa.”**

Noin aloittaa brittiläinen rocktoimittaja David Hepworth kirjansa 1971 – *Never a Dull Moment*.

Epe Helenius ja minä synnyimme vuonna 1950. Me synnyimme samana päivänä ja samassa paikassa. Jos me uskoi-
simme horoskooppeihin, näkisimme tässä jotain merkittävää,
vaan emmehän me usko.

Olemme kuitenkin kokeneet monia asioita samaan aikaan.

Toisistamme riippumatta me olemme aina kannattaneet
samaa suomalaista jääkiekkoseuraa (Ilvestä) ja samaa britti-
läistä jalkapallojoukkuetta (Arsenalia). Olemme asuneet koko
ikäamme Tampereella, synnyinkaupungissamme ja vietämme
kesät mökeillämme Lempäälässä.

13-vuotiaina me kumpikin hullaannuimme The Beatlesin
Twist & Shoutista. Sen energia kun oli jotain aivan ennenkuu-
lumatonta.

Me olemme aina rakastaneet musiikkia – ja olemme saaneet
tehdä elämäntyömme sen parissa, minä Soundin, Suomen

suurimman musiikkilehden päätoimittajana ja Epe musiikki-alan yrittäjänä. Näissä rooleissa tutustuimme 1970-luvun alussa.

16-vuotiaana aloitimme kesätyöt. Tahoillamme. Sitä voi kai pitää lapsuuden loppuna.

Silloin minä aloin kantaa postia Tampereen Tammelassa, kesästä toiseen, aikana, jolloin puutalot revittiin alas ja tilalle rakennettiin kerrostaloja. Vanhat tammelalaiset saivat muuttaa keskustasta kauas laitakaupungille, vanhainkotiin tai naapurikuntaan. Eihän ulkoahuusiin ja yhteiskeittiöön tottuneilla köyhillä ollut varaa uusiin osakkeisiin. Suomessa elettiin suuren muutoksen aikaa.

16-vuotiaana, kesällä 1967, Epe lähti maailmalle.

Hänen isänsä, Erkki Helenius, oli perustanut 1960-luvun alussa kangaspainon. Sen tehdas sijaitsi Aitoossa, viitisenkymmentä kilometriä Tampereelta. Parhaimmillaan se työllisti yli 150 ihmistä. Sen tehtaan myymälästä tuli paikkakunnan vetonaula, jossa varsinkin aurinkoisina kesäpäivinä riitti matkailijoita.

Aluksi tehtaassa painettiin tilaajien haluamia kuvioita tilaajien hankkimille kankaalle, mutta pian palkattiin yritykseen omia tekstiilisuunnittelijoita, ja vähitellen Heleniuksen kangastehdas löysi oman, tunnistettavan tyylinsä.

Marimekko oli tuolloin markkinajohtaja, mutta hyvin kävivät kaupaksi myös Aitoossa painetut kankaat. Kirsti Niinimäen ja Marjo-Riitta Saloniemen toimittamassa kirjassa *Kretongista printtiin – Suomalaisen painokankaan historia* todetaan, että kuoseissa vallinnut suurten kukkien kausi sijoittui suomalaisen yhteiskunnan suureen murrosvaiheeseen, kaupungistumisen vuosiin 1965–1975.

Uusissa elementtitaloissa oli leveät ikkunat. Sellaisiin eivät maalaistöllien pitsiverhot ja harmaat salusiinit enää sopineet.

Kaupunkilaiset halusivat isoja verhoja ja niihin iloisia, näyttäviä värejä. Kirkkaat keltaiset, vihreät, punaiset ja oranssit värit valloittivat suomalaiset. Suomalaiset olivat astuneet uuteen, entistä rohkeampaan aikaan.

Viime vuosikymmeninä markkinataloudessa on tapana ollut, että kun yrittäjä perustaa yhtiön ja rakentaa siitä menestyvän, ei hänen päämääränään suinkaan ole vetää sitä koko työuransa ajan. Nykyään yhtiöt perustetaan ja niitä rakennetaan yhtä tarkoitusta varten: myytäväiksi.

1960-luvulla ei näin toimittu. Silloin yrittäjät näkivät jälkikasvunsa oman työnsä jatkajina. Yrittäminen jatkui samalla alalla ja sukupolvesta toiseen. Se oli perheyritysten kulta-aikaa.

Niinpä 16-vuotias Epe Helenius lähetettiin harjoittelijaksi Sveitsiin. Kyseessä oli kemian tehdas, jonka kanssa isä oli tehnyt yhteistyötä. Nyt oli pojan aika katsoa, miten Keski-Euroopassa toimitaan.

Isä saattoi poikansa Tukholmaan ja antoi junaliput käteen. Matka halki Euroopan saattoi alkaa. Baselin-reissu oli hppy tuntemattomaan. Seikkailun tuntua lisäsi se, että Epe oli ehtinyt lukea saksaa Tampereen Yhteiskoulussa vasta yhden lukuvuoden.

Sveitsissä tulokas otettiin avosylin vastaan.

Hänelle annettiin oma asunto, hyvät, ilmaiset ruoat ja veroton päiväraha, joka oli moninkertaisesti enemmän kuin mitä koulukaverit ansaitsivat kesätöissä Suomessa. Päivät kuluivat kiireettömästi opiskellen, mutta intohimoa kankaiden painotyöhön ei Sveitsissä syytynyt.

Ensi töikseen Epe osti Baselin kämppäänsä levysoittimen, ja sitten rahaa kuluikin runsaasti musiikkitalenteiden hankintaan. Heti kesän aluksi ilmestyi The Beatlesin *Sgt. Pepper's*

Lonely Hearts Club Band, popmusiikin historian kenties käänteentekevin albumi. Ja sen jälkeen levystö karttui tiuhaan tahtiin.

”Yksikseen vieraassa maassa asuvalla 16-vuotiaalla ei ollut huolta huomisesta. Mieleen ei tullut säästää. Kun hyvän levyn

Harjoittelijaksi Sveitsiin. EPE:N ARKISTOT

näki, sen osti saman tien. Kaikki tapahtui tässä ja nyt”, muistelee Epe yli viisi vuosikymmentä myöhemmin.

Seuraavalla kesälomalla harjoittelu jatkui. Vuorossa olivat tällä kertaa Englanti ja Manchester. Harjoittelu- paikaksi oli valittu ICI, eli kokonaisuudessaan nimeltään: Imperial Chemical Industries, tuolloin alansa johtava brittityhtiö.

Matkan päämäärä tuntui etukäteen kovin mieluisalta. Olihan Englanti tuol-

loin popmusiikin ehdoton keskus, jossa uutta ja kiinnostavaa musiikkia ilmestyi, ellei päivittäin, niin ainakin joka viikko. Manchester, 1960-luvun ankea teollisuuskaupunki, merkitsi kuitenkin melkoista kulttuurishokkia. Sveitsissä kaikki harjoittelijat olivat tulleet ulkomailta, ja heistä pidettiin poikkeuksellisen hyvää huolta. ”Kuin kukkaa kämmenellä!”

Manchesterissa kaikki muut harjoittelijat olivat brittejä, eikä tamperelaista teinipoikaa asetettu millään tavoin erityisasemaan. Oli vain pärjättävä muiden mukana – niin kielen kuin kulttuurinkin suhteen.

”Se oli oikea kansainvälistymisen ja aikuistumisen peruskurssi”, Epe toteaa.

Arkirealismi astui kuvaan myös raha-asioissa. Sveitsin runsaita päivärahoja saattoi vain muistella kaiholla, kun englantilaisessa suurkaupungissa piti tulla toimeen seitsemän punnan viikkorahalla. Tehdas sijaitsi Rochdalessa, ikävän harmaalla tehdasalueella, viitisentoista kilometriä Manchesterin keskustasta. Asunto sentään sijaitsi aivan suurkaupungin ydinkeskustassa. Manchesterista jäi mieleen oikeastaan vain kaikkialla eteen tuleva rumuus ja lika. Levyjä ei koko kesänä ollut varaa hankkia kuin muutama.

Kaikki kuitenkin muuttui, kun Epe pääsi kesän viimeiseksi viikoksi Lontooseen. Se tuntui heti ensi silmäyksellä kotoisalta. Syttyi koko elämän kestänyt rakkaus kaupunkiin. Epe asui Thamesin rannalla Pimlicossa vanhassa kaupunkitalossa, joka oli remontoitu perhehotelliksi. Sieltä oli mukava kävellä suurkaupunkia ristiin rastiin, tutustua sen joka kolkkiaan.

Lontoo tarjosi sen Unelmien Englannin, toiveiden satumaan, josta haaveilleen teinipojan odotukset Manchester oli täysin pettänyt.

Epe opiskeli ensin merkonomiksi. Sitten hän luki jonkin aikaa taloustieteitä Tampereen Yliopistossa, mutta vähintään yhtä tärkeänä kouluna hän pitää noita kahta kesää ulkomailla sekä sitä reilun vuoden aikaa, jona hän armeijasta kotiuduttuaan työskenteli isän yhtiössä vientitehtävissä. Epe kiersi maailmalla messuilla ja opetteli liike-elämän alkeita.

21-vuotiaana Epe kuitenkin tiesi, että nyt oli tullut aika tehdä se ratkaiseva päätös. Eivät ne kangaspainon tarjoamat työtehtävät hänestä mitenkään vastenmielisiltä tuntuneet,

mutta nuori mies ei ollut koskaan pystynyt kokemaan sitä alaa aidosti omakseen.

Perheen rahaa ja resursseja kului koulutukseen, jota Epe ei kokenut tarvitsevansa. Niinpä pian yhden kansainvälisen messumatkan jälkeen, kun viikko oli vierähtänyt Frankfurtissa Aitoossa suunniteltuja ja painettuja verhoakankaita ulkomaisien firmojen edustajille esitellessä, istahti Epe kesämökin saunan rappusilla isänsä viereen ja kertoi, ettei hänestä ikinä tulisi tämän työn jatkajaa.

Epe halusi kyllä tehdä elämäntyönsä liikemiehenä, mutta aivan eri alalla.

* * *

Tuohon aikaan suomalaiset levykaupat olivat kuin apteekkejä. Levyllä oli vähittäishinta, ja siitä pidettiin tiukasti kiinni. Maan joka kolkassa LP maksoi tismalleen saman markkamäärän. Hinnalla ei kilpailtu, eikä alennusmyyntejä tunnettu.

Tampereen johtavissa levykaupoissa, Tampereen Soitin-kaupassa ja Fazer Musiikissa, oli jopa ripustettu seinälle tiukasanainen julistus. Niissä tiedotettiin juhlallisella tyylillä, että kyseisessä myymälässä noudatetaan tarkasti musiikin vähittäiskauppiaiden sopimia vähittäismyyntihintoja. Hinoilla ei siis lähdetty kilpailemaan, vaan eivätpä ne myymälät kilpailleet valikoimillakaan. Se, mitä levyjä myyntiin otettiin, oli useimmiten joko puhtaasti sattuman kauppaa tai se peilaili sisäänostajan omaa musiikkimakua.

Ja tähän tuli lisäksi vielä se, että näissä myymälöissä pitkä-tukkainen rockmusiikin ystävä koettiin ikäväksi asiakkaaksi, joka halusi aina ostaa jonkin tietyn levyn. Sille tyyppille eivät milloinkaan tuntuneet kelpaavan ne äänitteet, jotka kaupan

hyllyiltä jo löytyivät. Asiakas saattoi jopa vaatia, että kauppaan tilattaisiin ihan varta vasten se hänen havittelemansa levy – se jonka hän oli ulkomaiselta radioasemalta kuullut tai josta hän oli englantilaisesta rocklehdestä lukenut. Semmoisestahan oli kaupassa työskenteleville vain ylimääräistä vaivaa ja ajanhukkaa.

Ulkomailla Epe oli nähnyt useita levykauppoja, joista sai uutuudet heti niiden ilmestymispäivänä. Hän luki säännöllisesti englantilaisia, rockiin keskittyneitä viikkolehtiä – sellaisia kuten Melody Maker, New Musical Express ja Disc & Music Echo. Myös Raven ja FAB:in kaltaiset nuorisolle suunnatut muotilehdet tuli luettua tarkasti.

Yleisradio ei popmusiikkia juurikaan soittanut, mutta kun iltaisin valitsi putkiradion keskipitkiltä taajuuksilta kaikkien musiikkidiggarien tunteman ”Kaksi-Nolla-Kasin” eli mainosrahoitteisen Radio Luxembourgin, niin pääsi kuulemaan kaikki kuumimmat hitit.

Näillä keinoilla pysyi Tampereellakin mainiosti ajan tasalla. Mutta eihän se mitään auttanut, että tiesi jonkin levyn juuri ilmestyneen ja nousseen brittilistoille, sillä jos meni täkäläisestä levykaupasta sitä ostamaan, napsahti vastaukseksi useimmiten pelkkää ”ei-oota”. Ja jos levyn siitä myymälästä meni tilaamaan, kesti äänitteen saapuminen pari, kolme kuukautta.

Niinpä Epe alkoi tilailla uutuuslevyjä Englannista.

Vähin erin näihin tilauksiin lyöttäytyi mukaan kavereita. Isommalla tilauksella kun säästettiin postimaksuissa. Tästä pienimuotoisesta toiminnasta sai Epe ajatuksen yrittää tuoda maahan levyjä ja myydä niitä selvästi halvemmalla kuin mitä Suomessa oli ollut tapana.

Kun Epen vanha kaveri, paikallisesti tunnettu deejii Jukka ”Jojo” Mattila sisustajakavereineen rakensi Tampereella myy-

Jukka "Jojo" Mattila. EPEEN ARKISTOT

mälää, matkaili Epe Lontoossa tutustumassa tavarantoimittajiin. Nämä matkat toistuivat sitten parin, kolmen kuukauden välein läpi koko 1970-luvun. Lontoosta hankittiin Epe's Music Shopin myymät levyt, mutta samalla se tarjosi loputtoman annoksen kulttuuria.

Levyjen tukkukauppiat hankkivat liput huippukonsertteihin: Pink Floyd, Paul McCartney, Queen, Jethro Tull, Asia, Peter Frampton, Slade ja monet muut tuli nähtyä keikoilla, joista Suomessa saattoi vain haaveilla.

Mutta todellinen musiikillinen koti Lontoosta tuli vasta sitten, kun punk rock mullisti koko popmusiikin vuonna 1976. Epe onnistui kokemaan pikkuklubeilla tai Hammersmith Odeonin kokoisissa saleissa kaikki nousevat tähdet: The Jam, Generation X, Patti Smith, The Boomtown Rats, The Stranglers, Jonathan Richman... listaa voisi jatkaa miltei loputtomiin. Ja koko ajan mukana kuvassa oli musiikin ohella myös se toinen Epen suuri rakkaus: englantilainen jalkapallo ja Arsenal.

* * *

Epe's Music Shop avasi ovensa syyskuussa 1972, Tampereen ydinkeskustassa Kuninkaankadulla. Se oli todella hieno

myymälä, avara ja tyylikkäästi sisustettu. Kaupan ilme oli jännittävällä tavalla futuristinen sisustuksessa toistuvine pilvimuotoineen ja robotteineen. Epe's Music Shopin laatikot olivat täynnä LP-levyjä, joista miltei jokaiseen olisi halunnut tutustua.

1970-luvun alku ei ollut enää single-levyjen aikaa, vaan nimenomaan LP oli se media, jonka musiikin ystävät olivat omakseen ottaneet. Singleistä olivat tuolloin kiinnostuneet oikeastaan vain tiskijukat. Jonkin aikaa Jojo Mattila vetikin Epe's Music Shopissa eri puolilla Suomea ammatikseen levyjä soittaville "tiskijukille" suunnattua erikoispalvelua.

Paketillinen upouusia poplevyjä lähti Tampereelta kuu-kausittain niille ravintoloiden ja limudiskojen vetäjille, jotka halusivat pysyä kuumimpien kansainvälisten virtausten mukana. Näitä sinkkuja hankittiin pääasiassa Tukholmasta, jossa muutamat Vietnamin sotaa paenneet nuoret amerikkalaismiehet olivat keksineet tällaisen tavan hankkia elantonsa.

Avajaisten aikaan LP-levyjä oli tarjolla alle tuhat, mutta nopeasti se määrä moninkertaistui. Kaupan perusideana kun oli se, että mistään ei luovuttu, mutta koko ajan tuli uusia julkaisuja. Valikoima pyrittiin pitämään täydellisenä. Jos joku halusi suosituksen bändin minkä tahansa aiemmin ilmestyneen levyn, sen piti löytyä Epe'sistä. Sitä ei tarvinnut ryhtyä ulkomailta tilaamaan.

Epe's Music Shopista muodostui pian myös kohtaamispaikka. Yhdessä nurkassa oli suuri vihreä, lasikuidusta valmistettu pöytä, jonka ääressä lojui paikallisia teinejä. Muutamat selailivat siinä englantilaisia musiikkilehtiä, mutta useimmat vain juttelivat, kuuntelivat musiikkia, katselivat asiakkaita ja kulluttivat aikaa.

Paikalliset teinit kuluttivat aikaa Epe's Music Shopin vihreän muovipöydän ääressä. EPEN ARKISTOT

"Levykaupan täteihin" olivat tamperelaiset musiikkidiggarit ehtineet vuosien saatossa tottua. Heihin verrattuna Epe'sin myyjät olivat kuin toiselta planeetalta, nuoria ja asiantuntevia. Aluksi kaupassa työskentelivät kaksistaan Epe ja Jojo Mattila.

Jojo saattoi seistä pitkät tovit kaupan levysoittimen ääressä ja soittaa biiseistä pelkkiä introja: kymmenen sekuntia yhtä, kymmenen sekuntia toista, kymmenen sekuntia kolmatta ja niin edelleen. Tuon ajan diskomusiikissa intro ja tempo olivat riittävä syy biisin valitsemiseen tai hylkäämiseen.

Tammikuussa 1973 armeijasta siviiliin päässyt, Epen hyvä ystävä, Jukka "Jaska" Hynninen astui seuraavaksi tiskin taakse ja tuli tekemään kaupassa töitä eläkkeelle jäämiseensä saakka. Jaskan kanssa Epe oli ehtinyt vetää vuoden verran

PÄÄVOITTO ELÄMÄN ARPAJAISSA

provisiopalkalla Kokoomuksen Nuorille myymäänsä ideaa diskosta. Tämä Smiling Suniksi nimetty teinien tanssipaiikka toimi Hallituskadulla.

Nopeasti se nousi huimaan suosioon. Hallituskadulla sijaitsevaan, vanhaan ja rähjäiseen teollisuuskiinteistön tilaan mahtui 250 ihmistä. Kun tuohon aikaan ei pääsylippuja myyty ennakoon, merkitsi se sitä, että diskoiltana luikerteli oven takana toista sataa metriä pitkä jono. Perisuomalaiseen tapaan siitä syntyi tietenkin tappeluita, kun aina jotkut katsoivat oikeudekseen etuilla. Niinpä Smiling Sunin oli laitettava kaksi järjestysmiestä vartioimaan jonoa ja takaamaan asiakkaidensa turvallisuus.

Smiling Sunista kehkeytyi lyhyt ja nopea menestystarina.

Epen kohdalla deejii-hommat päättyivät rakennuksen purkamiseen ja asepalvelukseen astumiseen, mutta Jaska

Jaska Hynninen postimyyntiurakan kimpussa. EPEN ARKISTOT

Hynninen soitti levyjä vielä jonkin aikaa Smiling Sunin uusissa tiloissa. Epelle deejii-vuosi oli hyvää harjoittelua pop-musiikin maailmassa, mutta huvitilaisuuksien järjestämistä hän ei kuitenkaan kokenut omaksi alakseen.

Vähitellen Epe's Music Shopin tiskin taakse värvättiin lisää myyjiä. Usein he olivat saapuneet liikkeeseen asiakkaina. Sitten he viettivät siellä yhä enemmän ja enemmän aikaa ja alkoivat vähin erin autella kiireisinä aikoina ja lopulta päätyivät vakihommiin.

Näin kävi esimerkiksi Virtanen- ja Kontra-yhtyeiden laululolista Mauri "Moog" Konttisen Jarmo-veljelle, joka yleisesti tunnettiin lempinimellään "Bloody". Bloody hengaili aikansa Epe'sissä, kunnes eräänä joulusesonkina hänet palkattiin kausiapulaiseksi. Ja se jouluapulaisen pesti jatkui jatkumistaan: samalla sopimuksella Bloody toimi vielä 1980-luvun lopulla Koskikeskuksen Mega-Epe's-kaupan myymäläpäällikkönä.

Samoin kävi Pertti "Petteri" Palkoaholle. Armeijasta päästyään ei hänellä ollut mitään kummempaa tekemistä. Hän notkui kaupassa päivät pitkät, antoi apuaan asiassa jos toisesakin ja lopulta sovittiin työajat ja palkat. Myöhemmin Petteri siirtyi työskentelemään levy-yhtiön puolella.

Tampereen Yliopistossa opiskelunsa aloittanut Kari Heimonen haki autokuskin ja varastomiehen hommiin. Heimonen oli hyvässä fyysisessä kunnossa, ja kuntoa siinä työssä tarvittiinkin.

Tänä päivänä voi ehkä olla vaikea ymmärtää sitä tosiasiaa, että 1970-luvulla äänilevyjen myyminen saattoi joskus olla raskasta työtä. Fyysisesti huonokuntoinen ei niissä hommissa olisi pärjännyt, sillä kun vinyylialbumeja pakattiin, ja päivässä jouduttiin kuljettamaan 200–300 pakettia postiin, sai riskikin mies painaa hommia otsa hiessä.

Työ levykaupassa vaati ajoittain hyvää fysiikkaa. EPEN ARKISTOT

Puhumattakaan sitten niistä päivistä, jolloin Amerikan rahtina myymälän lattialle ilmestyi 8 000 alennusmyyntilevyä. Illan tunteina niitä sitten kannettiin ja järjestettiin kellarivarastoihin. Yhteen laatikkoon oli pakattu 150 levyä. Siihen tuli painoa nelisenkymmentä kiloa. Ja niitä laatikkoja riitti yhdeksi iltapuhteeksi useammallekin miehelle!

Epe's Music Shopin legendaarisimpia myyjiä oli ensin Musan ja sitten Soundin (ja myöhemmin Aamulehdenkin) kriitikkona mainetta hankkinut Jussi Niemi. Jussi oli – ja on – musiikkipienhenkeen ja vereen. Häneltä saivat lukemattomat asiakkaat hyviä vinkkejä, ja vielä vuosikymmeniä myöhemmin Epe'sin asiakkaat ovat sosiaalisessa mediassa muistelleet löytöjä, jotka he ovat Niemen Jussin suosituksesta onnistuneet tekemään.

Kriitikkona Jussi Niemellä oli kuitenkin kaikista levyistä omat vankat mielipiteensä, eikä hän aina jaksanut pysyä hyväntuulisen asiakaspalveijan roolissa. Jos asiakas oli ostamassa

JUSSI NIEMI
EPE:N ARKISTOT

Jussin mielestä huonoa levyä, kertoi hän sen asiakkaalle, suoraan ja kiertelemättä.

Elämäntyylyltään Jussi oli – ja on – hippy, ja joskus hänen jossain määrin leväperäinen suhtautumisensa aikatauluihin aiheutti kaupassa hämminkiä. Epe's-mytologiaan kuuluvat monet tarinat Jussin tempuista, kuten siitä, kun Jussi kerran lähti kotiin ruokatunnille ja viipyi viipymistään.

Kello tikitti kovaa vauhtia kohti sitä hetkeä, jolloin posti-toimisto sulkisi ovensa. Lopulta Jussi tuli kahden ja puolen tunnin ruokatunnilta, ja Epe rupesi siinä jo vähän vimmas-tuneena kyselemään, että kuinka kummassa Jussi oli saanut ruokailuun kulumaan noin paljon aikaa.

Jussi totesi tyynesti: "Keitin perunoita! Ne ei meinannu kypsyä."

Epe ihmetteli, että eihän mitään perunoita tuntitolkulla keitetä.

"Ne oli isoja perunoita!" kuului vastaus.

Kun Epe's Music Shopin toiminta oli vakiintunut, päätti Epe tehdä ensimmäistä kertaa lomalistat. Jussi sai ensimmäisenä varata loma-aikansa, ja hän valitsi kesäkuun.

Kului muutama päivä. Kaikkien yllätykseksi Jussi saapui neljäntenä lomapäivänä töihin.

"Siellä sataa. Joku muu saa jäädä lomalle!" kuului Jussin selitys.

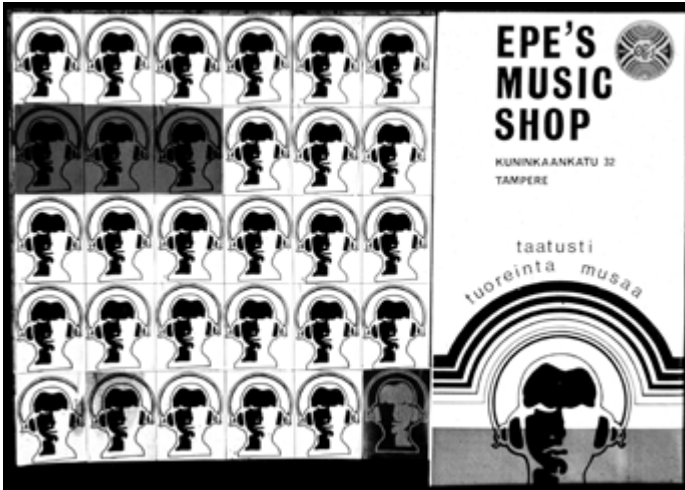
Rockin uuden aallon kuumina päivinä Jussilla oli tapana tokaista punk-albumin ostajalle: "Pannaanko hakaneula samaan pakettiin?" Se varmaan saattoi vielä mennä kieron huumorin piikkiin, mutta joskus Epe's Music Shopin asiantuntevat myyjät saattoivat asiakkaitaan loukatakin.

Eräskin musiikkitoimittaja manaili vielä vuosikymmeniä myöhemmin, kuinka hänen ostaessaan Tangerine Dreamin uusinta levyä oli Jojo Mattila murahtanut: "Yritäksää muka vaikuttaa sivistyneeltä?"

Tuo oli hinta, jonka innostuneesta ja asiantuntevasta myyjästä joutui maksamaan. Epe yritti useaan kertaan opettaa henkilökuntaa hyväksymään asiakkaiden maun, mutta normaaliin "Asiakas on aina oikeassa!" -käytäntöön päästiin oikeastaan vasta 1980-luvulla, kun myymälöiden tiskin taakse palkattiin nuoria, pirteitä ja palvelualttiita naisia.

Epe's Music Shop toimi ensimmäiset vuodet menestyvän tekstiilifirman osana. Siitä seurasi kaksi asiaa: hyvänä puolena tuli se, ettei levykaupalla ollut koskaan kassakriisiä, sillä emoyhtiöltä saatiin aina tarvittavaa pääomaa, mutta haittapuoleksi muodostui puolestaan se, ettei levykauppa ollut itsenäinen toimija. Ja Epe on aina halunnut tehdä päätökset itsenäisesti.

Mikäli yhtiössä olisi käytetty nykyaikaista projektiseurantaa, olisi Epe's Music Shop todennäköisesti päätetty lopettaa

jo parin ensimmäisen vuoden jälkeen. Sen verran merkittäviä taloudellisia tappioita levykauppa alkuvuosinaan teki, mutta tässä yhtiöjärjestelyssä ne taloudelliset takaiskut hukkuivat mainiosti menestyvän tekstiiliyhtiön taseisiin.

Kun Epe's Music Shop toi maahan levyt nopeasti ja myi niitä halvalla, tapahtui se, mikä oli odotettavissakin: imperiumin vastaisku. Vakiintunut, levykaupan monopolia hallussaan pitänyt musiikkiteollisuus kävi taisteluun uutta tamperelaista yrittäjää vastaan. Ensin alkoi alalla kuulua juoruja siitä, että Epe'sissä myytäisiin varastettuja levyjä. Kun siihen ei kukaan uskonut, päätettiin järjestää boikotti.

Kun Suomen suurimmalle tukkuliikkeelle, parhaimmillaan jopa 70 prosenttia levymarkkinoista hallinneelle Fazerin Finnlevylle, kävi selväksi, että Epe's tuo maahan Britanniaasta äänilevyjä, lähetti yhtiön silloinen markkinointipäällikkö, alun perin Toivo Kärjen oikeana kätenä musiikkialalla tunnetuksi tullut ja sittemmin merkittävään asemaan suomalaisessa

PÄÄVOITTO ELÄMÄN ARPAJAISSA

levyteollisuudessa noussut Osmo Ruuskanen Epe Heleniukselle jyrkkäsävyisen kirjeen, jossa todettiin yksiselitteisesti, että Finnlevyn jakelussa olevia levyjä saivat Suomessa jälleenmyyjät ostaa vain Finnlevyn tukusta.

Asia vietiin Ääni- ja Kuvatalennetuottajien käsiteltäväksi, ja lopulta Epe Heleniukselle tuli monen vuoden ajan uusia ja taas uusia haasteuhkauksia, mutta oikeudenkäyntiin saakka ne eivät kuitenkaan milloinkaan johtaneet. Levyteollisuus kutsui Epe's Music Shopin toimintaa aluksi piraattitoiminnaksi, mutta kun ilmeni, että kaupan myymistä äänitteistä oli kaikki tekijänoikeusmaksut tilitetty, vaihdettiin termiä, nyt kauppaa syytettiin "harmaatuonnista".

Poko Rekords
Pure Finnish Rock

B-PUOLI
33 r.p.m. stereo

Kannen kuvat:
Harri Hinkka

EPE – LEVYMOGULI
Teksti ja kuvatoimitus:
TIMO KANERVA

EPE HELENIUKSEN

**pitkä matka nuoresta rockdiggarista
maan merkittävimmäksi musiikkimoguliksi**

Yksi musiikkiteollisuutemme suurimmista vaikuttajista muistelee suomirockin kukoistuksen vuosikymmeniä.

Epe's Music Shop demokratisoi suomalaisen musiikkikulttuurin 1970-luvulla postimyynnin avulla. Ensimmäistä kertaa maan joka kolkkaan sai tilattua uusia levyjä niiden ilmestymispäivänä.

Pian myös bändejä alkoi syntyä ympäri Suomen.

Epe Helenius näki tämän ja perusti Poko Rekordsin, jonka artistit ovat kuin suomirockin *Kuka kukin on*: Eppu Normaalista Popedaan, Yöstä J. Karjalaiseen ja Ismo Alangosta The 69 Eyesiin.

Elämäkerrassaan Helenius kertoo, mitä tapahtui kulissien takana ja miten suomalainen musiikkiteollisuus on muuttunut viidessä vuosikymmenessä.

JOHNNY
Kniga
www.johnnykniga.fi

9 789510 464588
99.1 ISBN 978-951-0-46458-8